

**A keringési
rendszer
felépítése és
működése**
-az előadást
kiegészítő anyag-

Keringési rendszer általános jellemzői 1.

- Szerepe

a vér mozgatása, vagyis

tápanyagot, bomlásterméket és légzési gázokat szállít

anyagokat (pl. vitamin, ellenanyag, hormon) mozgat

részt vesz a hőszabályozásban

Keringési rendszer általános jellemzői 2.

- Zárt vérkeringés
vagyis az erek folyamatosak, nem szakadnak meg, így a vér nem folyik a sejtközötti állományba (szövetek közé)

Vér (5 l)

A keringési rendszer felépítése

Keringési rendszer:

- vérkeringés
- nyirokkeringés

Részei:

szív → a keringési rendszer központi szerve

vérerek (artéria, véna, kapilláris)

nyirokerek

} a keringési rendszer
perifériás része

Az erek típusai

- **Artéria** (ütő-, verő-, osztóér)
vér áramlása: szív periféria (centrifugálisan)
fala vastag, szabályos, kerek, halál után általában üres
- **Véna** (vivő-, vissz-, gyűjtőér)
vér áramlása: periféria szív (centripetálisan)
fala vékonyabb, lapított, halál után általában vér marad benne
billentyűk
- **Hajszálér** (kapilláris) hálózat
az arteriolákat és a venulákat köti össze

Az erek falának felépítése

➤ Külső réteg (*tunica adventitia*)

jellemzői: - laza ktsz. rugalmas rostokkal

- az ereket a környező szövetekhez fűzi

➤ Középső réteg (*tunica media*)

jellemzői: - simaizomsejtek

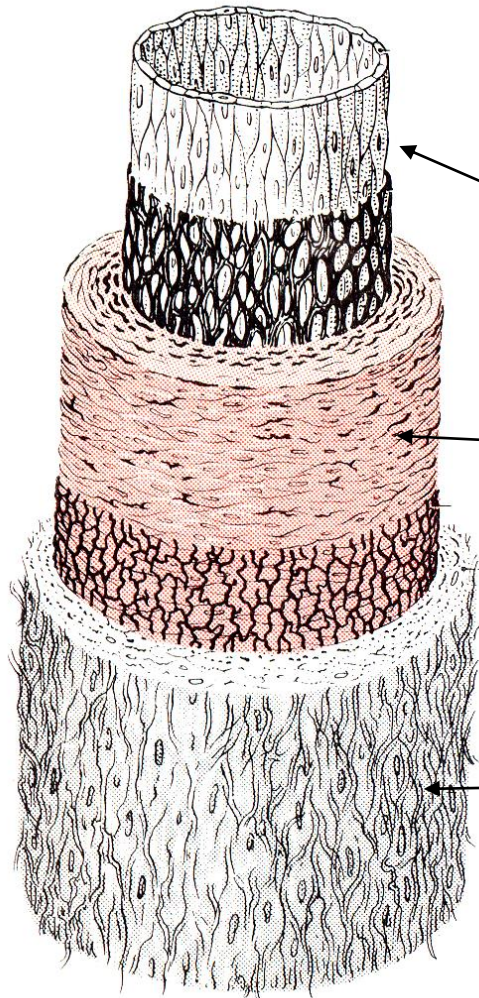
- kollagén- és elasztikus rostok

➤ Belső réteg (*tunica intima*)

jellemzői: - vékony rugalmas hártya (lamina elastica interna)

- érbelhám - *endothel*

Erek falának szöveti szerkezete

1. intima

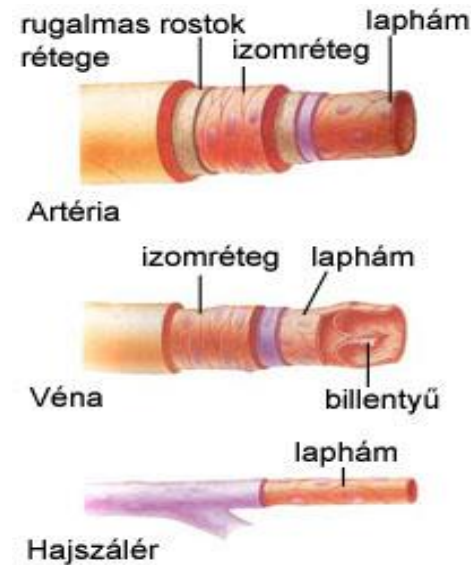
- endothel
- kötőszövet

2. media

- **A:** elasztikus rost / simaizom
- **V:** simaizom + kollagén rost

3. adventitia

laza rostos kötőszövet

Artériák:

rugalmas erek
ellenállás erek

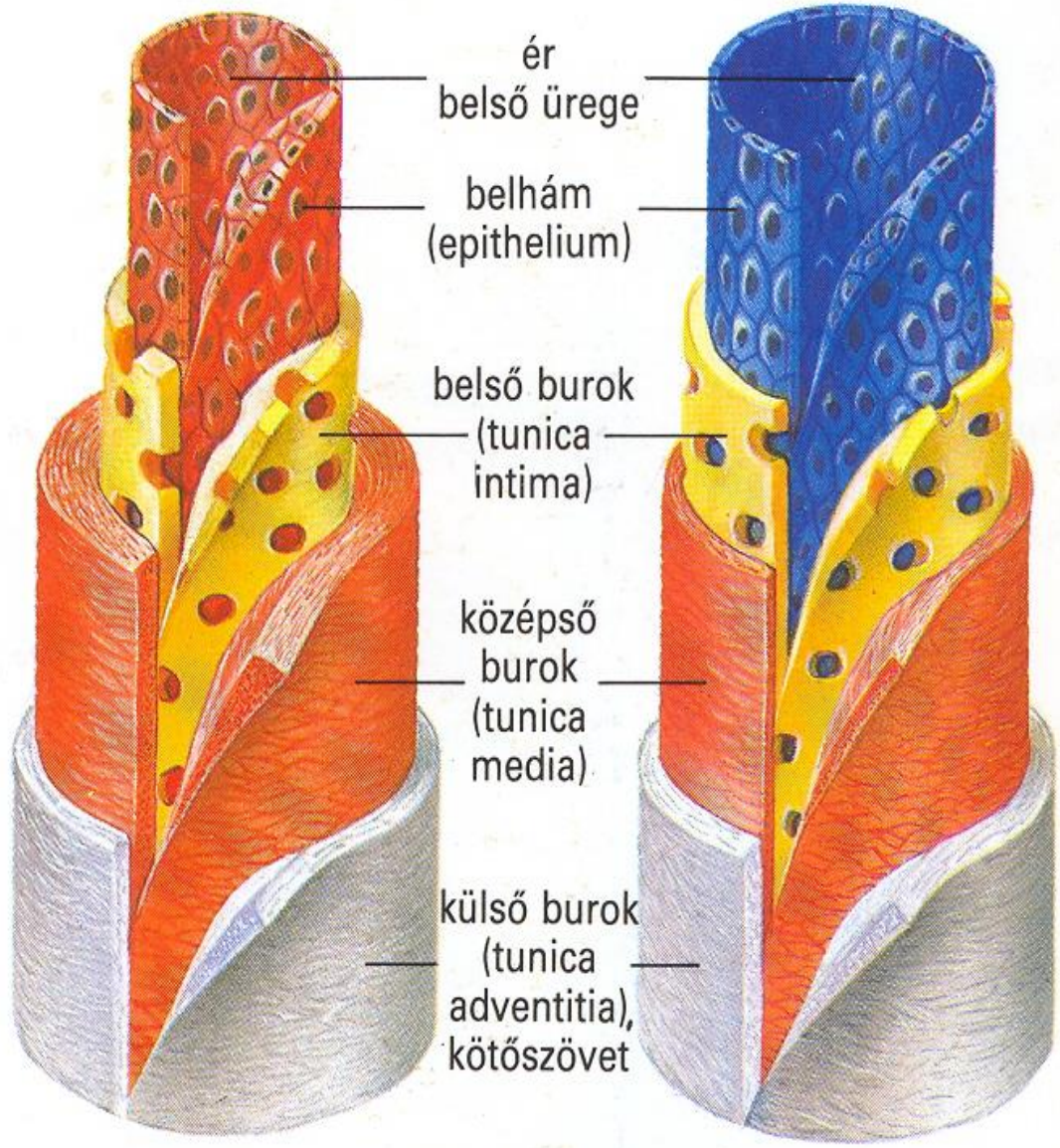
Vénák:

kapacitás erek

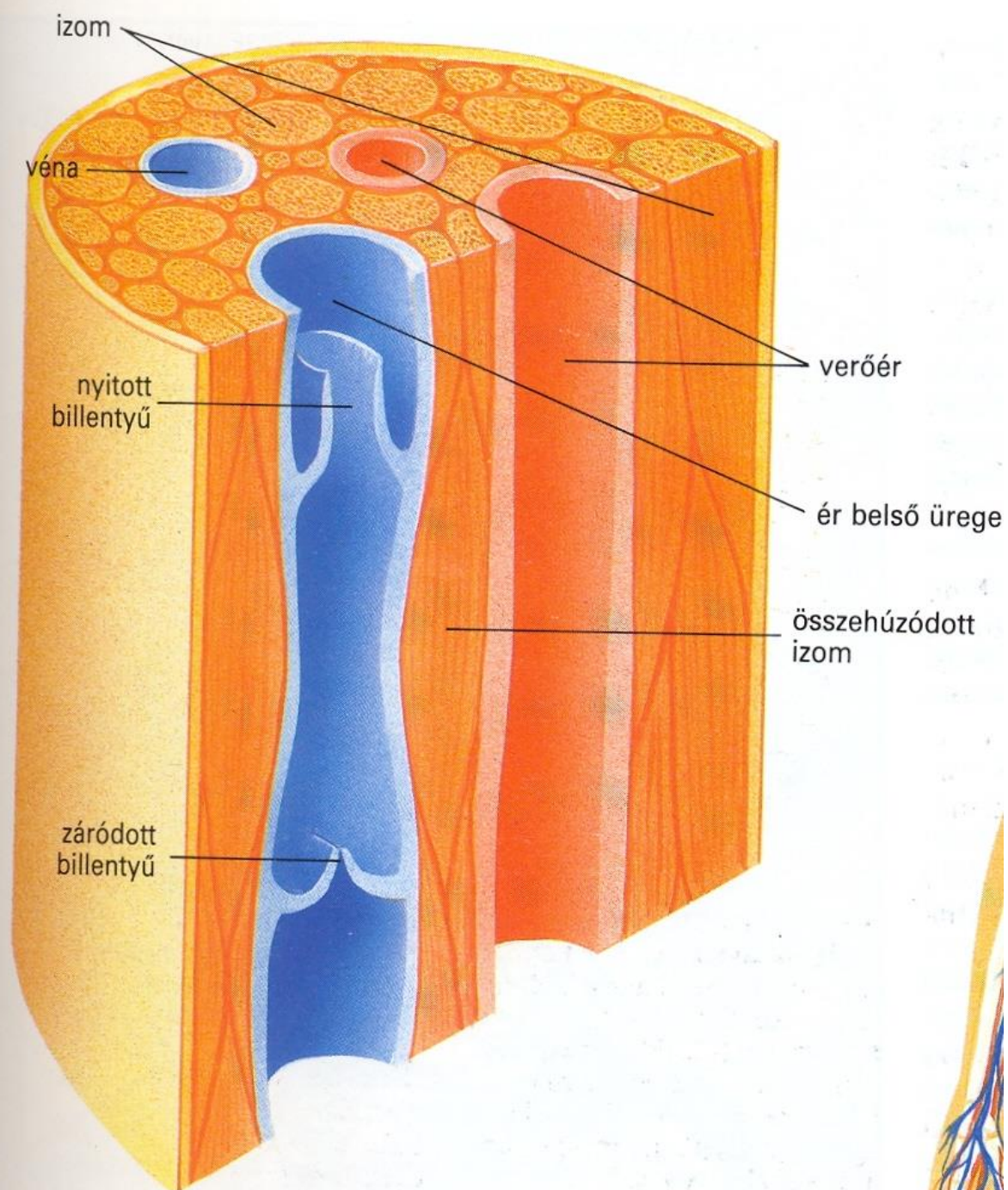

verőér (artéria)

visszér (véna)

Aorta

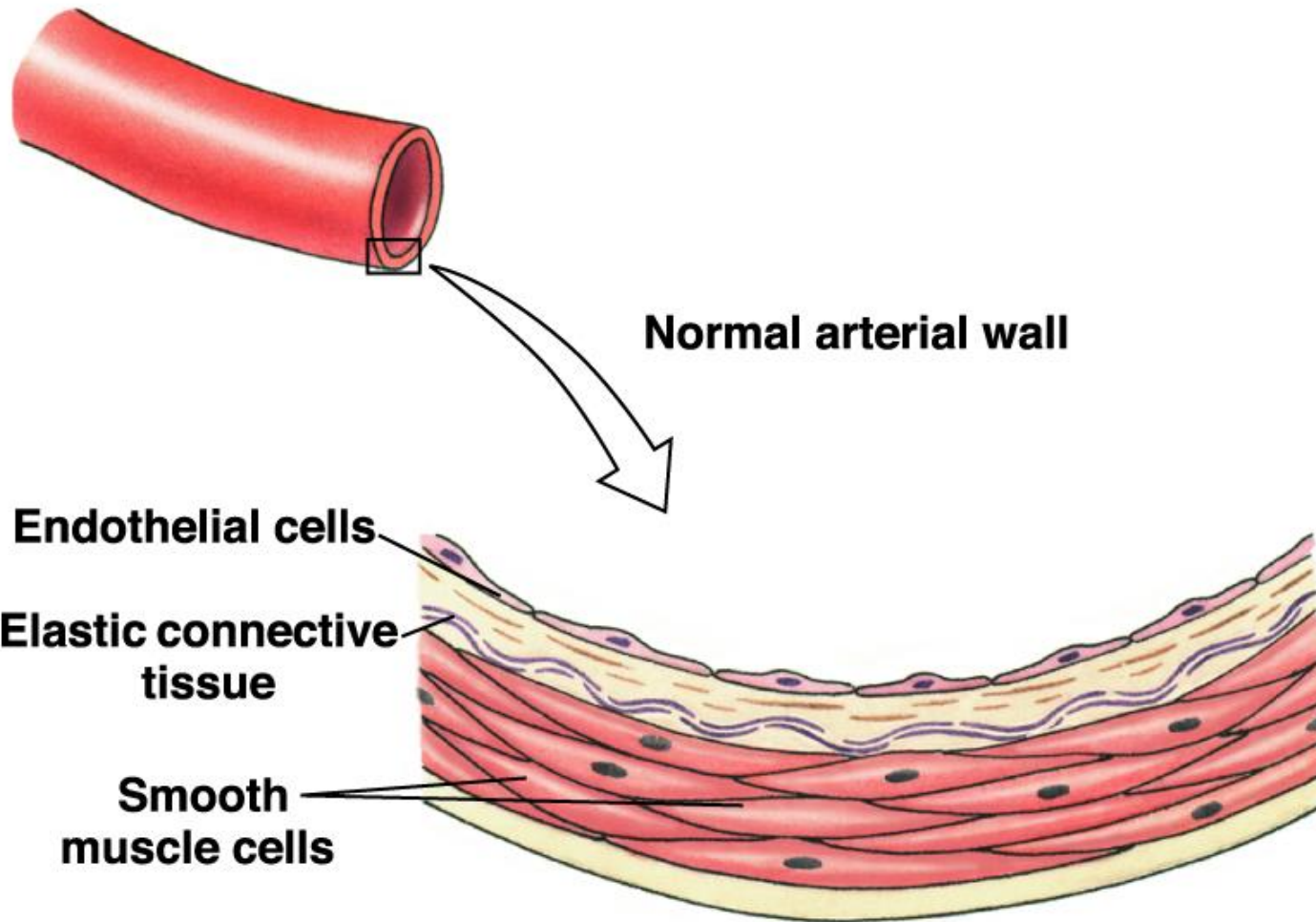

Aorta, alternating elastic laminae & smooth muscle

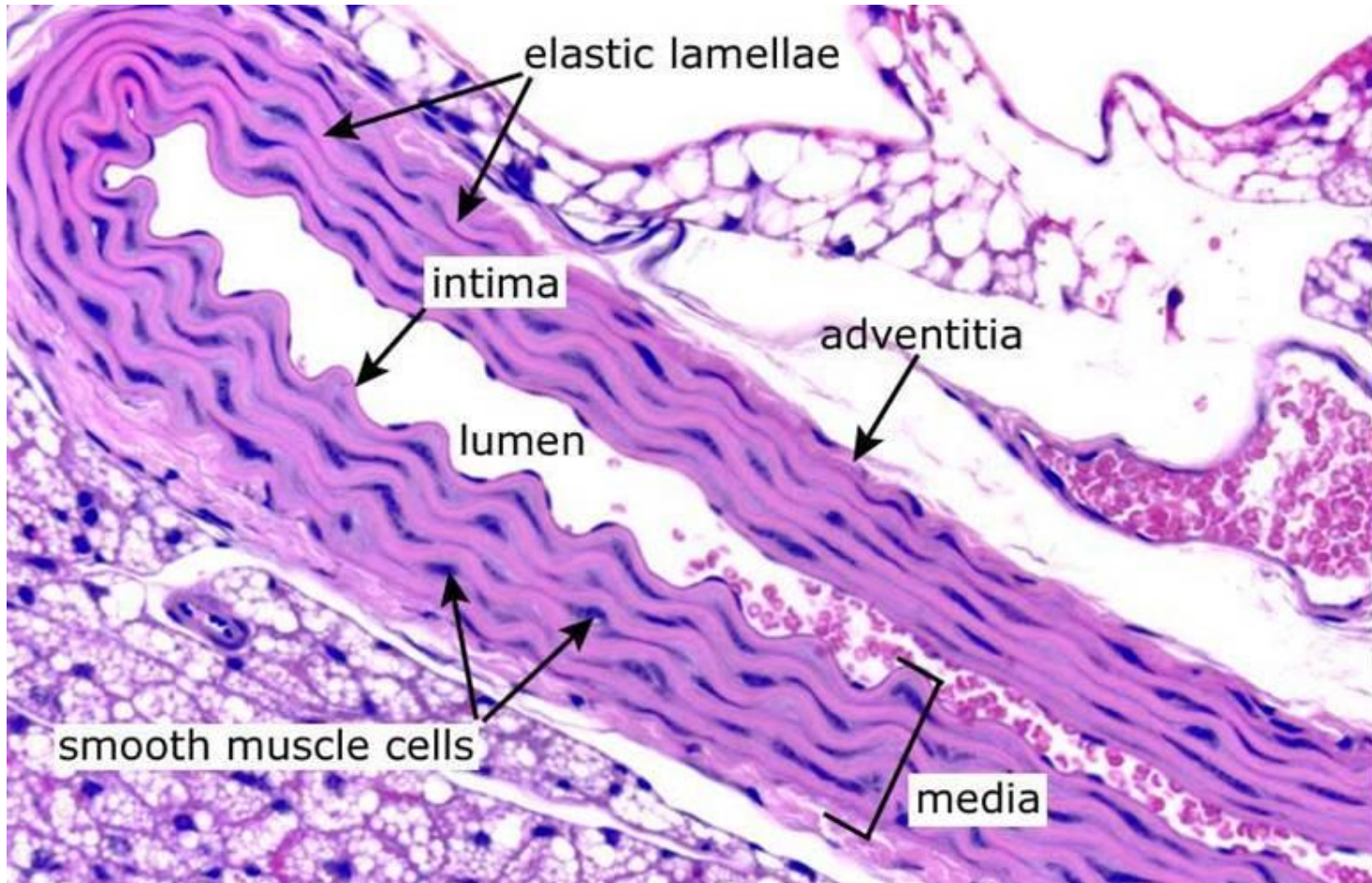
azok a finom vérerek, melyek a nagyobb vérerek falában ágaznak el és a vérerek táplálására vannak hivatva.

Artéria fala

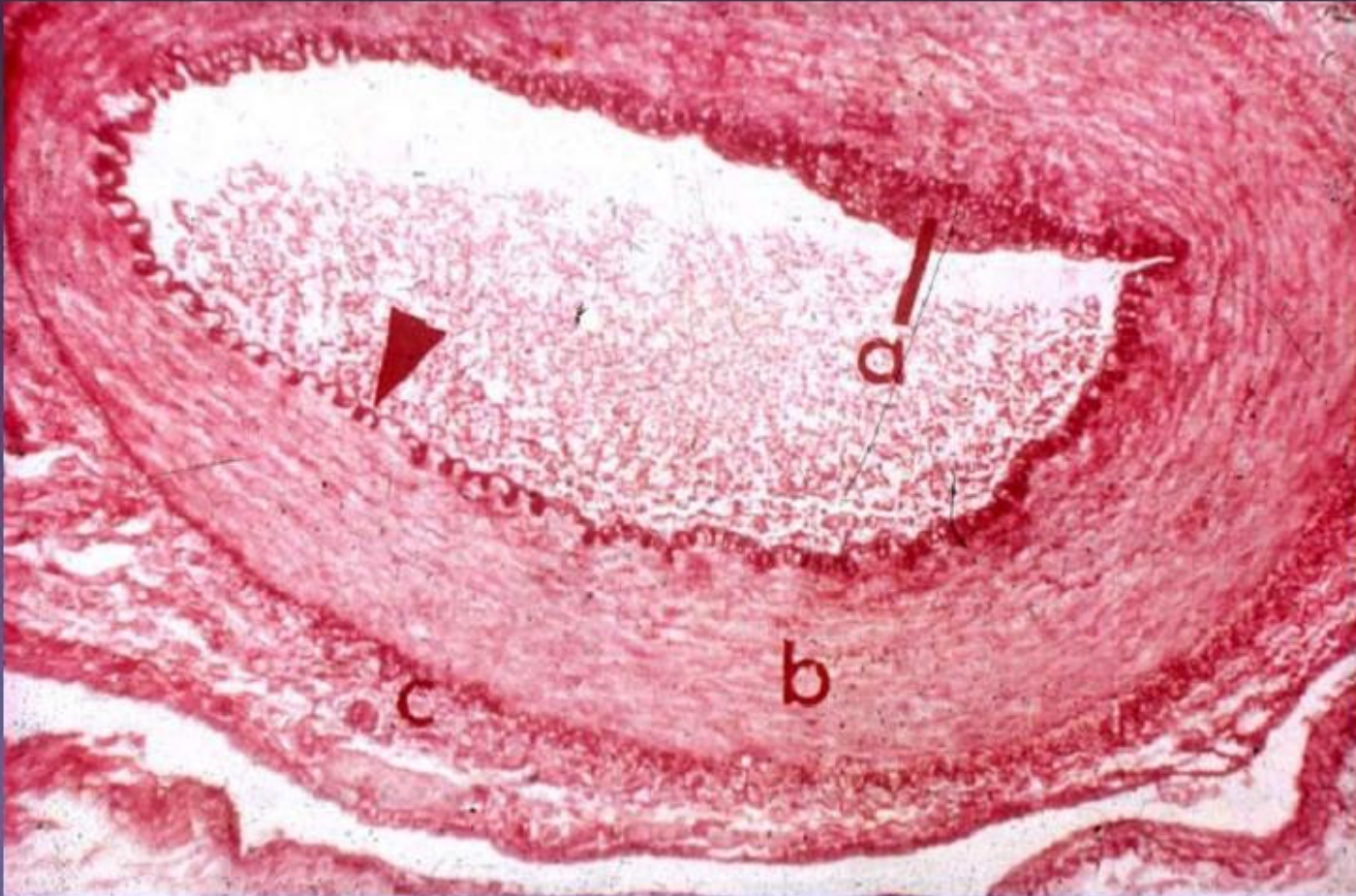

Elasztikus artéria

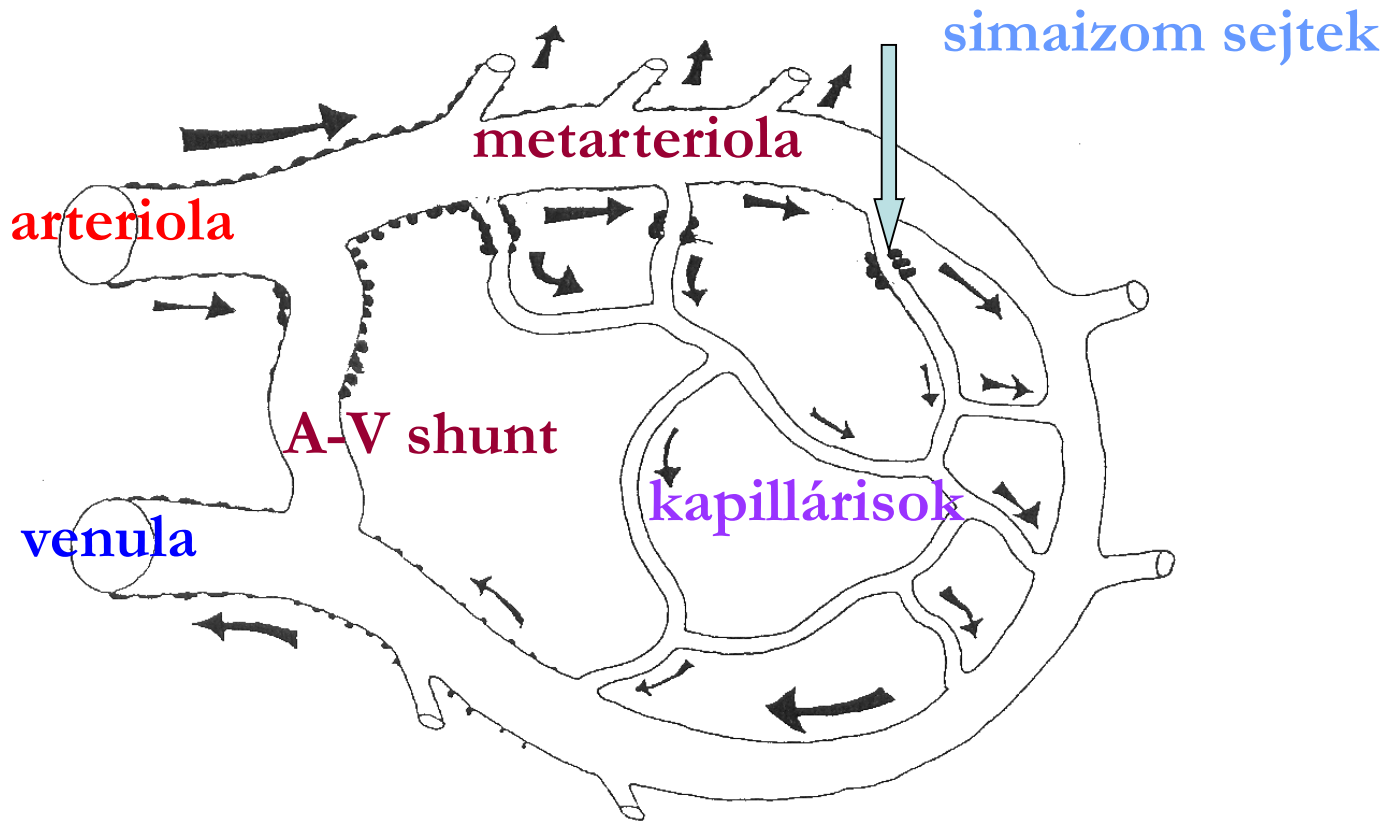

Izmos típusú artéria

a=tunica intima   b=tunica media (simaizom)   c=tunica adventitia

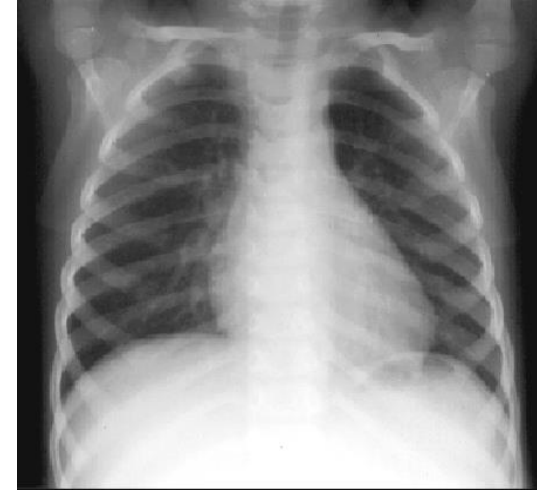
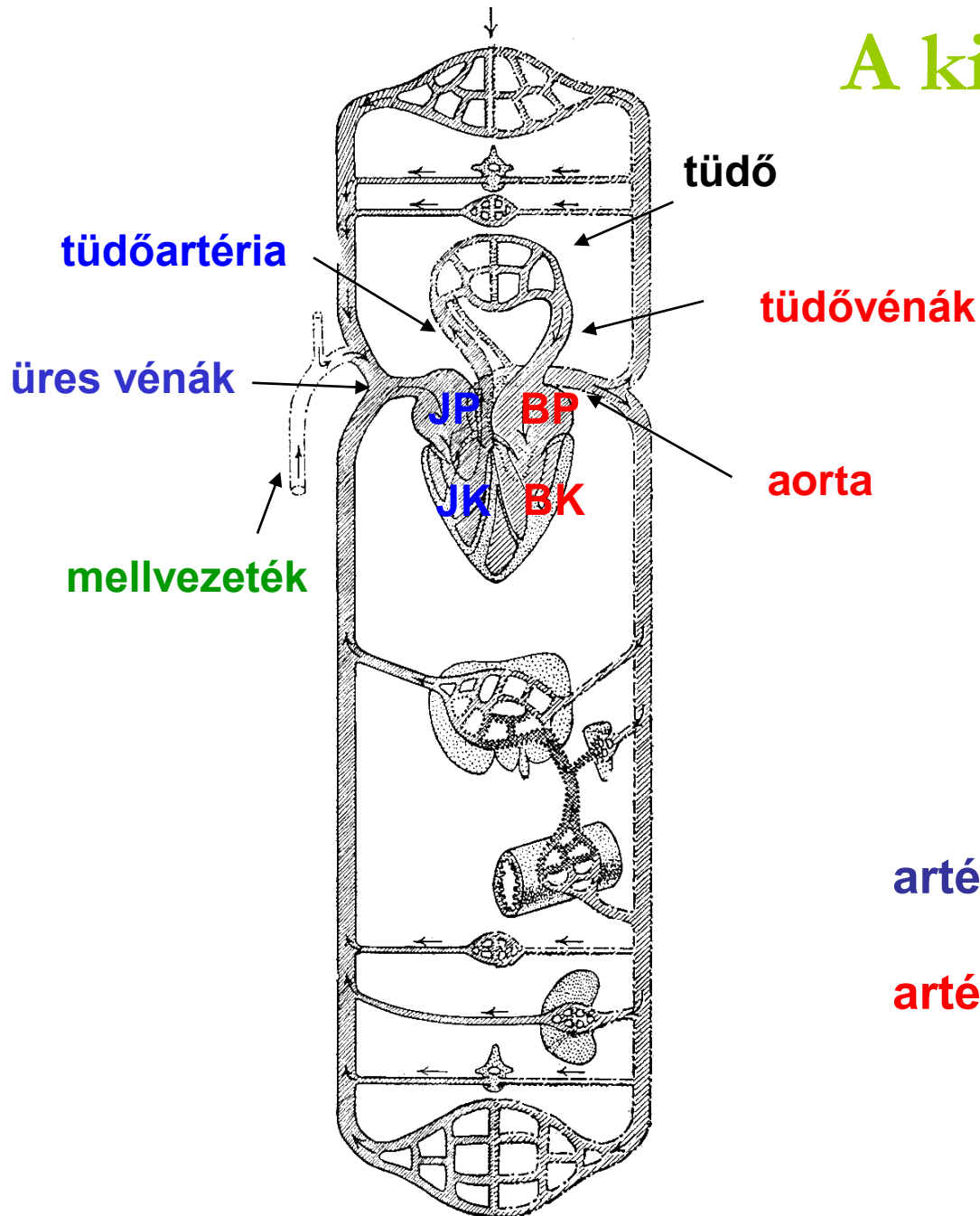
Kapilláris rendszer

Összhang a működő kapilláris állapota és a szerv igénye között

A kis- és nagyvérkör

artéria / véna

artériás / vénás vér

Szív

- Egy átlagos, percenként 72-szer összehúzódó emberi szív megközelítőleg 2,5 milliárdszor húzódik össze egy átlagos élettartam alatt. A nők szíve átlagosan 250-300 g, a férfiaké 300-350 g.

A szív összehúzódása (szisztolé) és az azt követő elernyedés (diasztolé) és a szünet a szívütem vagy **szívciklus**.

Időtartama: 0,8 mp

➤ **Pitvar szisztolé: 0,1 mp**

➤ **Kamra szisztolé: 0,3 mp**

➤ **Teljes diasztolé: 0,4 mp**

Szívfrekvencia – a szív összehúzódásainak száma a szervezet viszonylagos nyugalmi állapotában (átlagosan: 72/perc)

Pulzustérfogat – egy összehúzódásra a kamra a szervezet viszonylagos nyugalmi állapotában átlagosan 70 ml vért lök ki.

Vérnyomás – a vérnek az érfalra kifejtett nyomása kb. 120/70 Hgmm

A szív

Helye:

középső gátorköz
3.-5. borda között

Szívburokban

Kúp alakú, izmos falú, üreges szerv

alapja

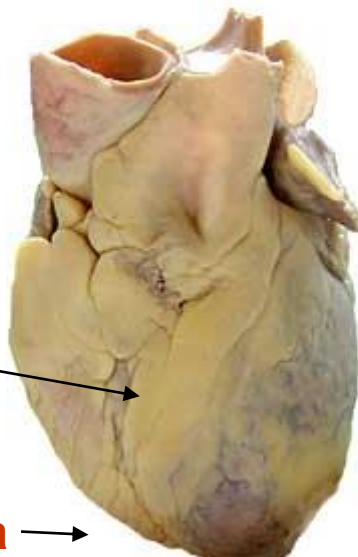
koszorús barázda

hosszanti barázda

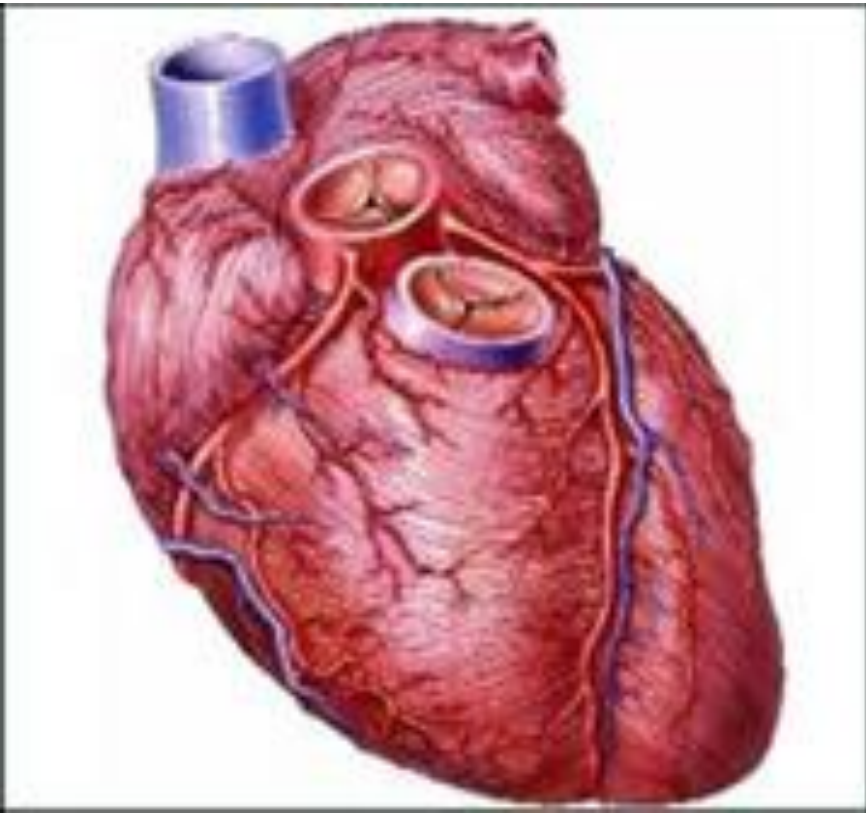

csúcса

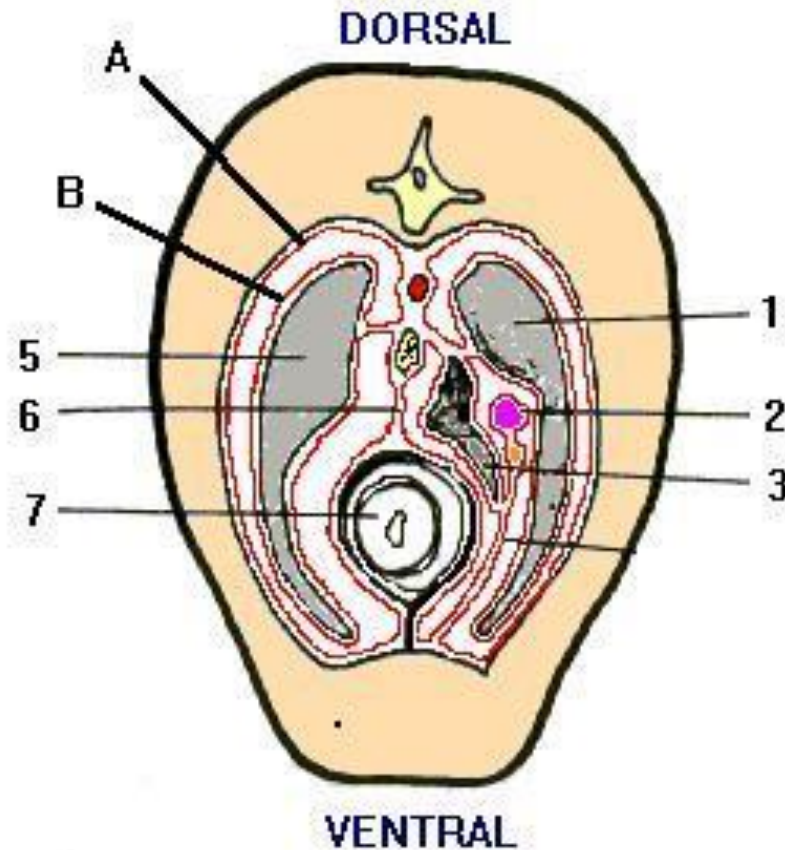

Szív 2.

- Szív felépítése kívülről

A középső gátor

A = mellhártya fali lemeze

B = mellhártya zsigeri lemeze

1 = jobb tüdőszárny

2 = üresvéna

3 = járulékos lebeny

5 = bal tüdőszárny

6 = gátorlemez

7 = szív

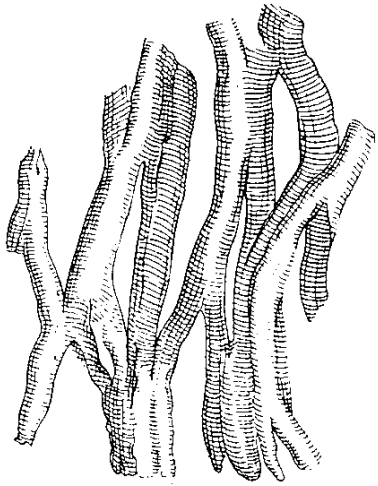

A szív falának rétegei

- szívburok külső lemeze (**pericardium**)
szívburok ürege
- szívburok belső lemeze / szív falának külső hártyája (**epicardium**)
- szívizom (**myocardium**)
→ 3 rétegű: -belső hosszanti
                  -középső körkörös
                  -külső spirális
- szívbelhártya (**endocardium**)

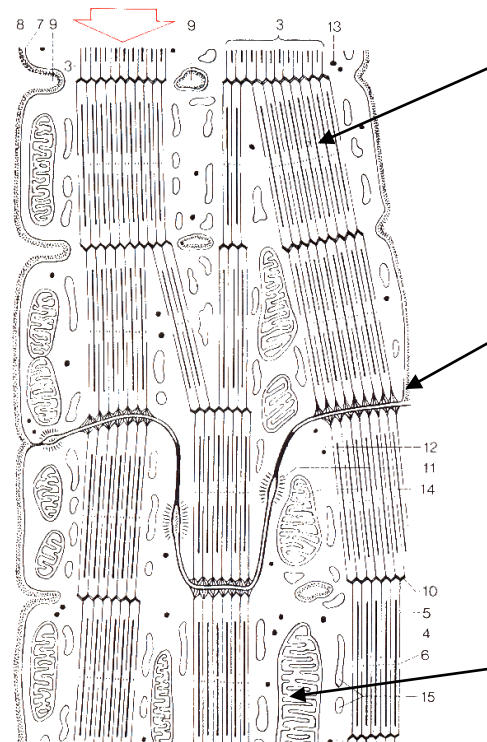
szív fala

Szívizom

harántcsíkolt
elágazó, hálózatot képez
vég- a véghez kapcsolat

aerob energianyerés

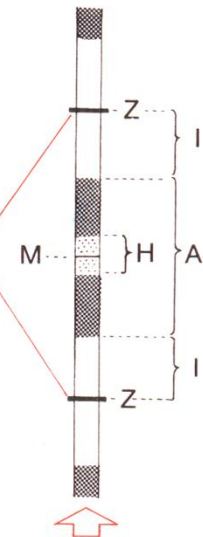
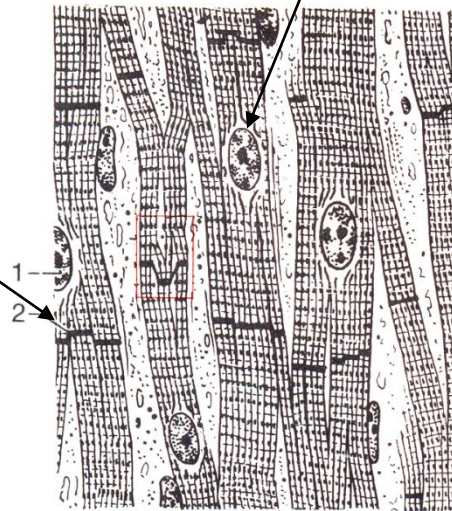
miofibrillumok

Eberth-vonalak
(gap junction)

ellenállás nélküli
ingerületvezetés

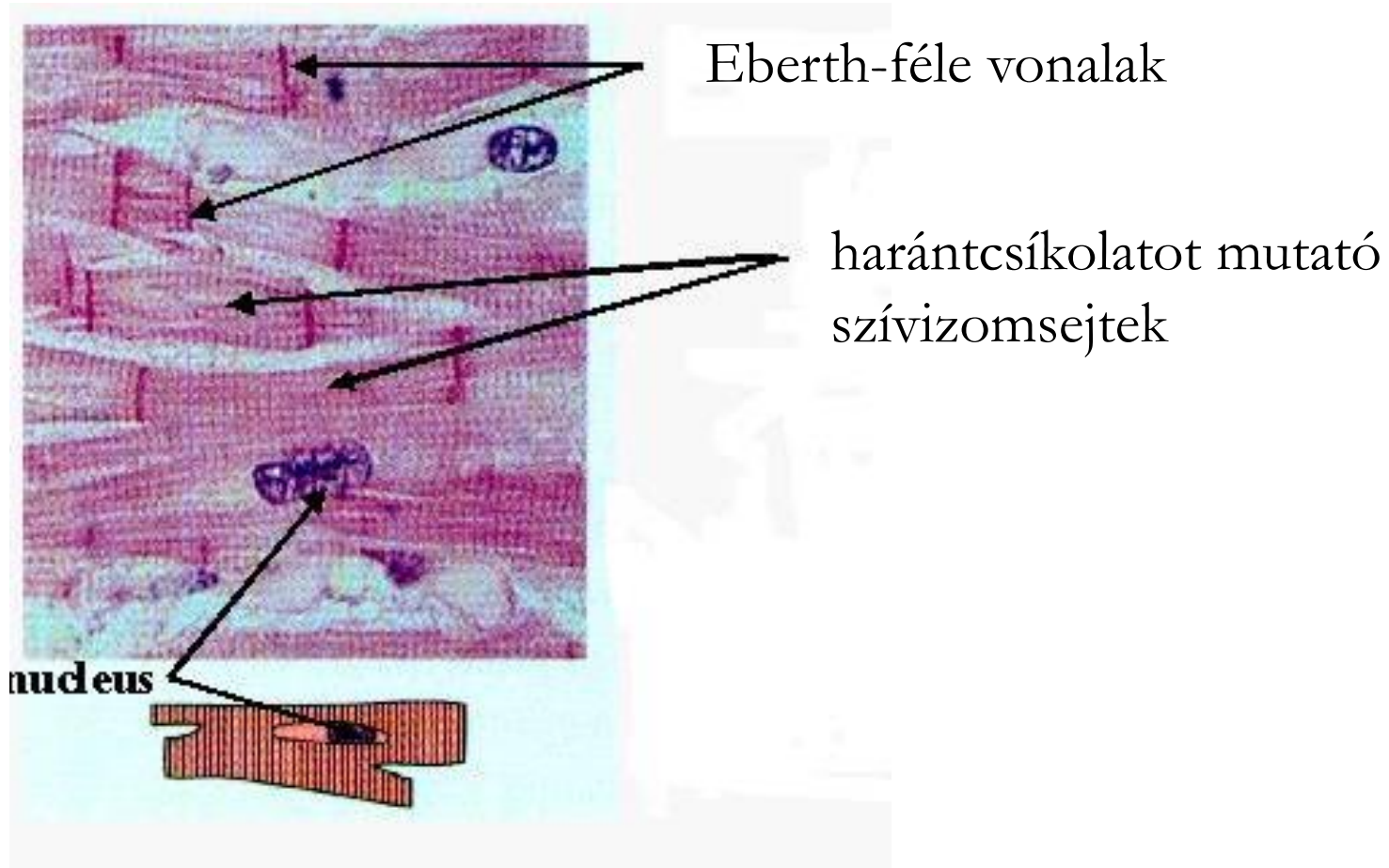
mitochondrium

centrális sejtmag

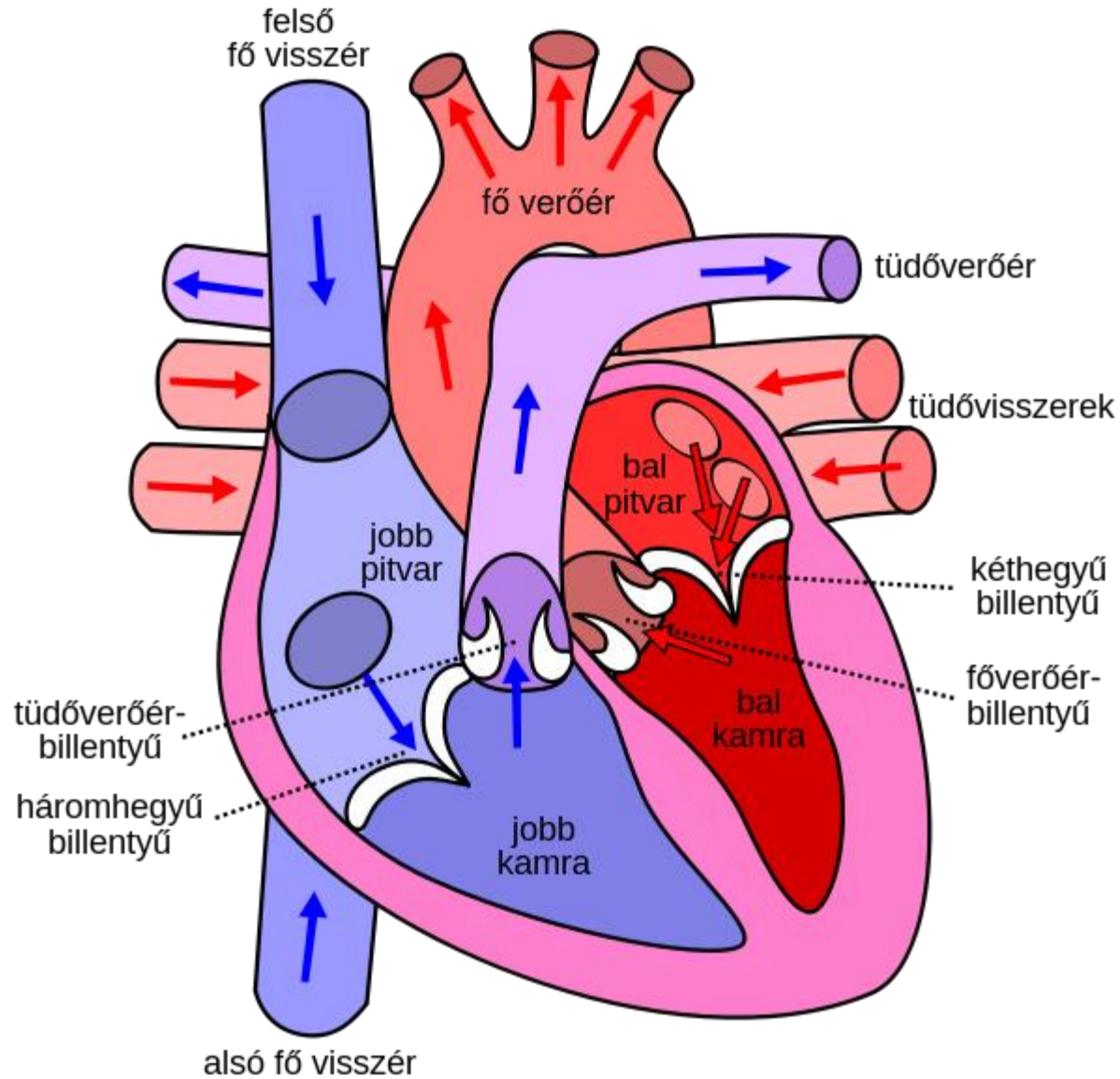

Z – Z szarkomer

Szívizom

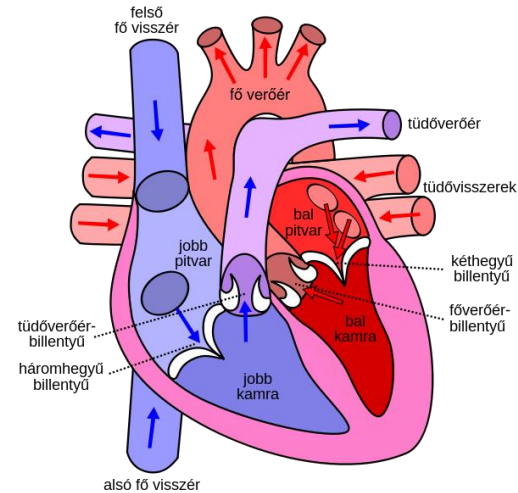

A szív keresztmetszete

Üregei:

- ✓ Jobb pitvar
- ✓ Jobb kamra
- ✓ Bal pitvar
- ✓ Bal kamra

Pitvarkamrai sövény (szívsövény) – elválasztja a pitvarokat és a kamrákat, megakadályozva az oxigén és széndioxidos vér keveredését.

Vitorlás billentyűk- az azonos oldali pitvar és kamra között található, megakadályozzák a vér visszaáramlását a pitvarokba.

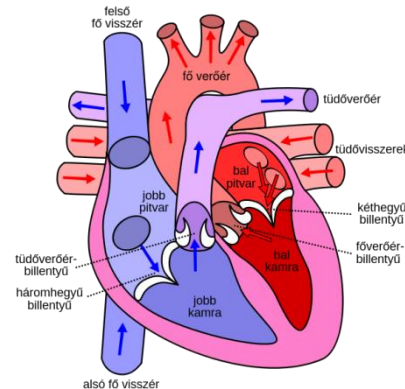
- 3 vitorlás – jobb pitvar és jobb kamra között
- 2 vitorlás – bal pitvar és bal kamra között

Zsebes billentyűk (félhold)- a kamrából kiinduló artériák kezdetén találhatóak, a szív belhártya kettőzetei, megakadályozzák a vér visszaáramlását a kamrákba.

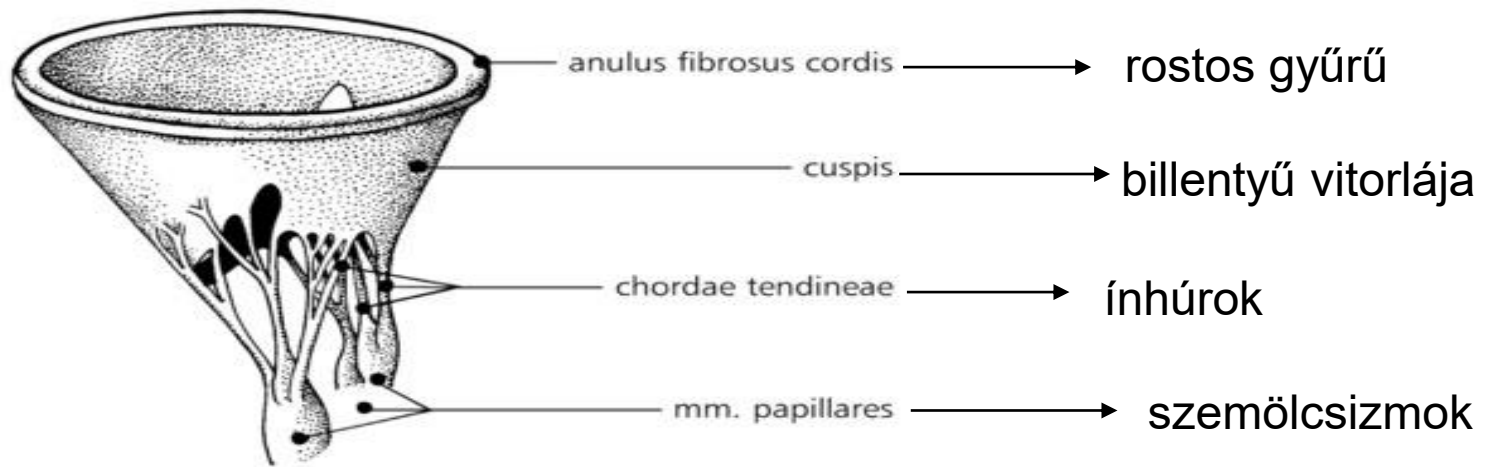
A szív működését saját ingerképző és ingerületvezető rendszere biztosítja, mely kapcsolatban áll a központi idegrendszerrel.

- ✓ Ingerképző központja: sinus-csomó, pitvar-kamrai csomó
- ✓ Ingerületvezető rendszere: His-nyaláb, Tawara-szárak, Purkinje-rostok

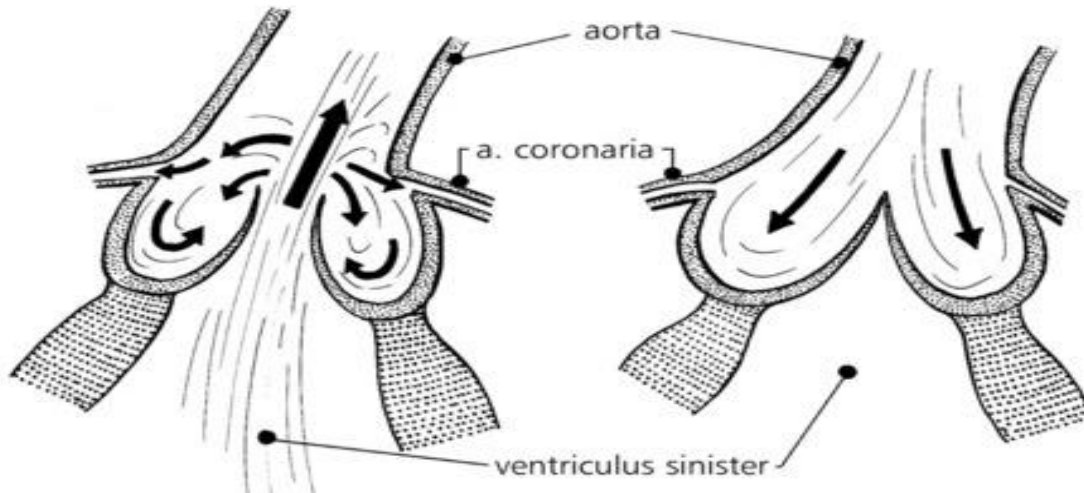

A szív billentyűi (vitorlás, félhold alakú)

vitorlás billentyű

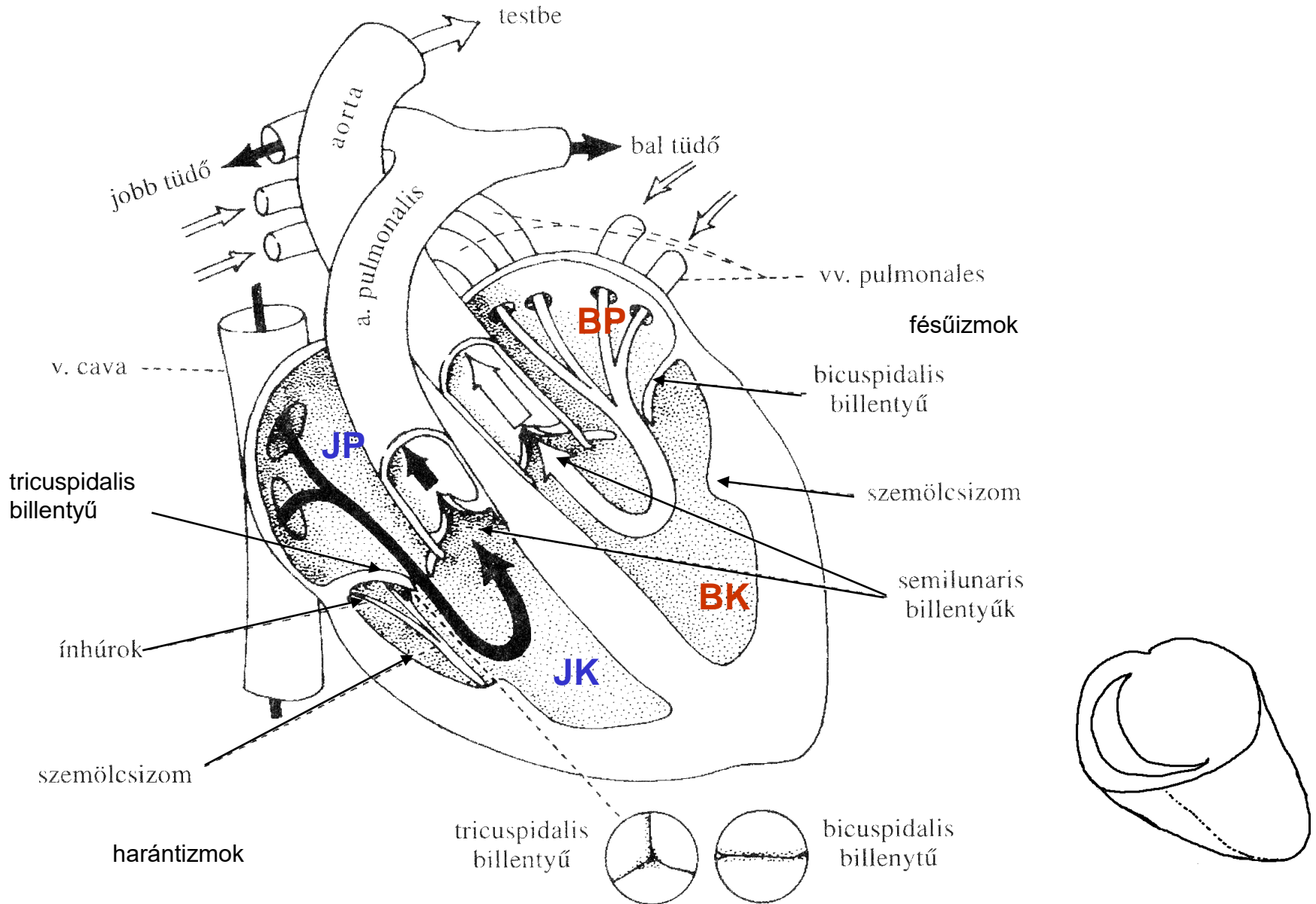

semilunaris billentyű (aorta)
nyitáskor

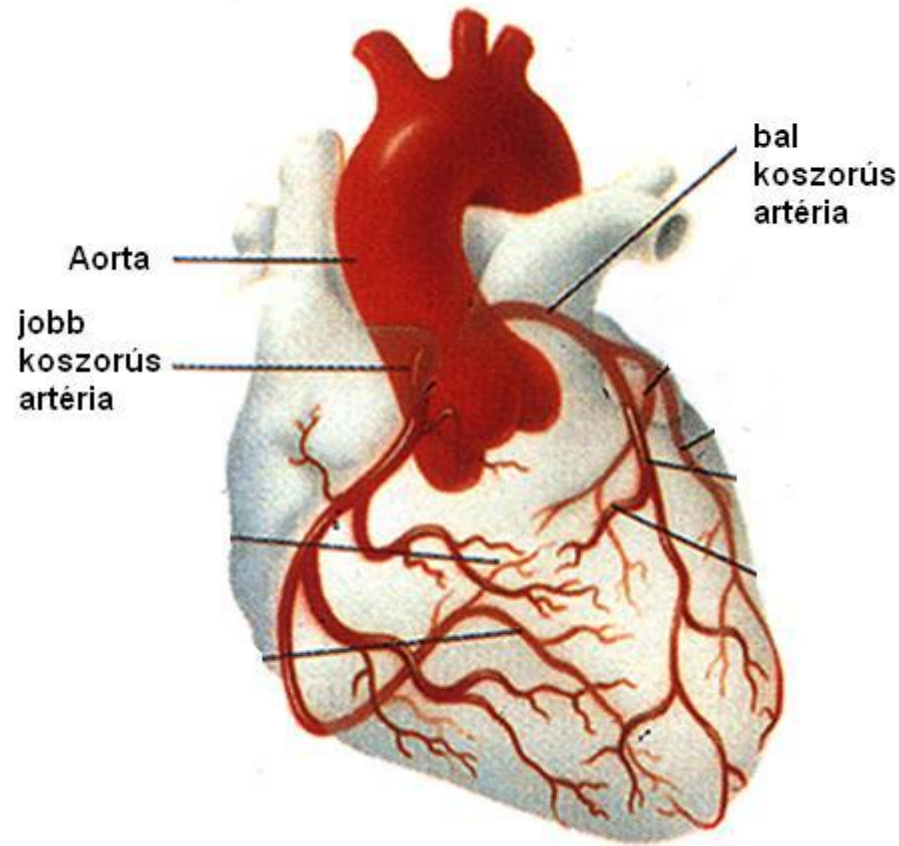
semilunaris billentyű (aorta)
záródáskor

Félhold (zsebes)
alakú billentyű

A szív részei

A szív vérellátása (koszorúserek- coronáriák)

Szív 6.

- Szív összehúzódása: 72/perc (pulzus)

Ingerképzés:

Szinusz-csomó

PK-csomó,

His-köteg

Tawara-szál

Purkinje rostok

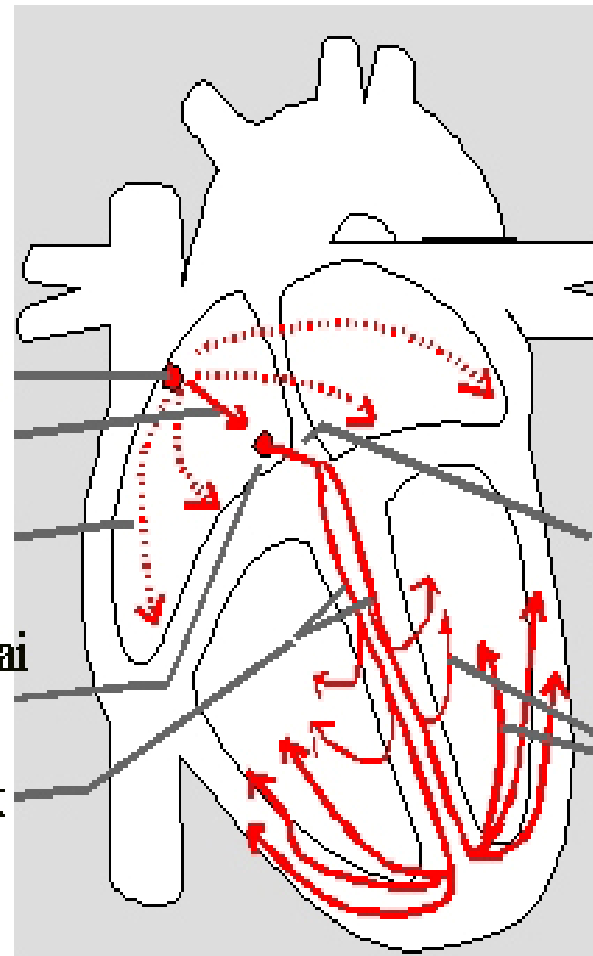
szinuszcsomó

pitvar-kamrai
csomó

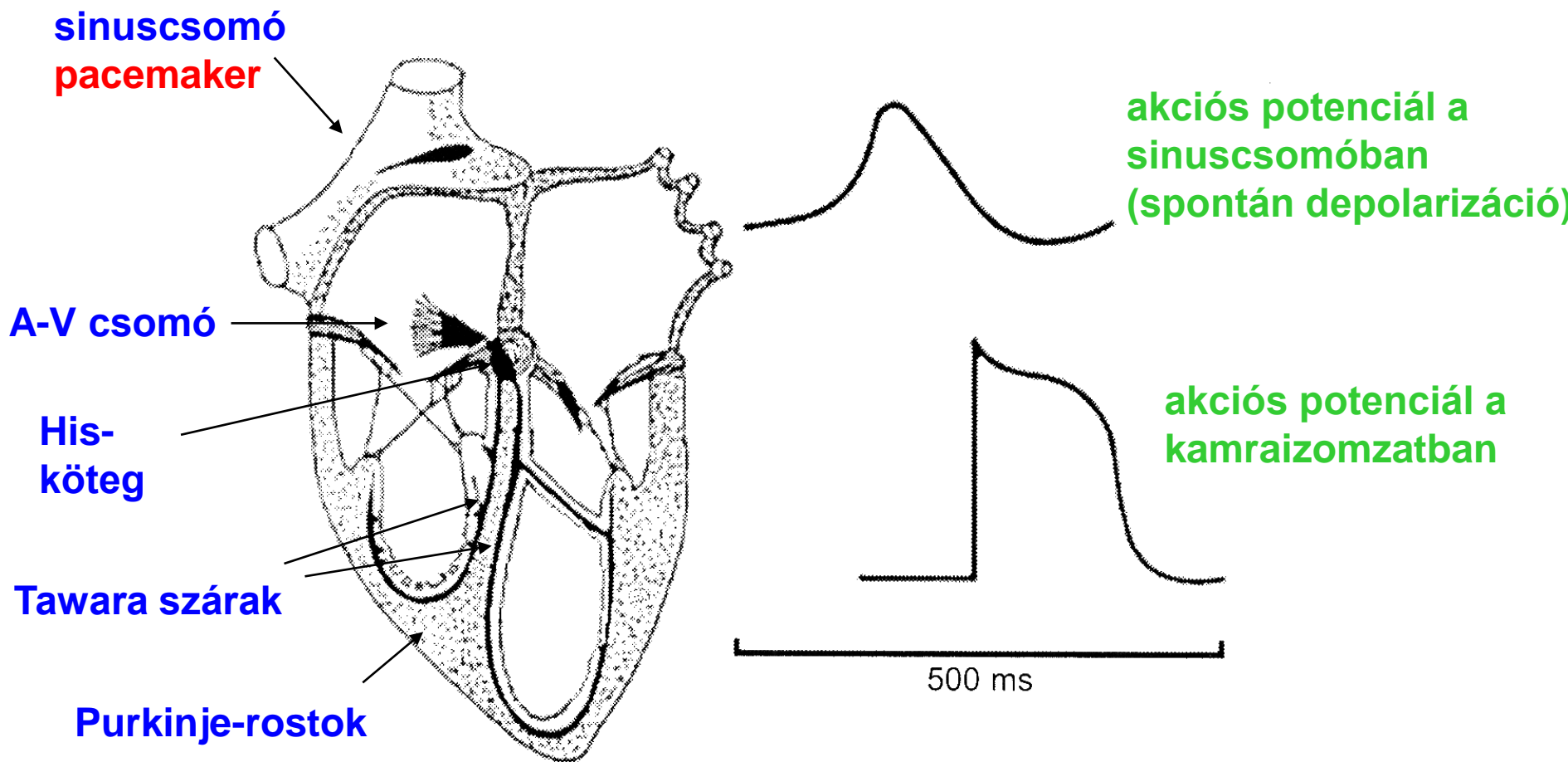
Tawara-szálak

His-köteg

Purkinje-rostok

A szív ingerképző és ingerületvezető rendszere

Egységes, nemzetközi megállapodás alapján, az **EKG-n** észlelt hullámok nevei: P, Q, R, S, T és U. Minden hullám a szív egy meghatározott részének depolarizációját (elektromos kisülést) vagy repolarizációját (elektromos újratöltődést) jelenti.

P-hullám (pitvari hullám): pozitív amplitúdójú (1–2 mm), az ingerület pitvari terjedésének felel meg (pitvarokra vonatozik, időtartama 0,06-0,11 másodperc).

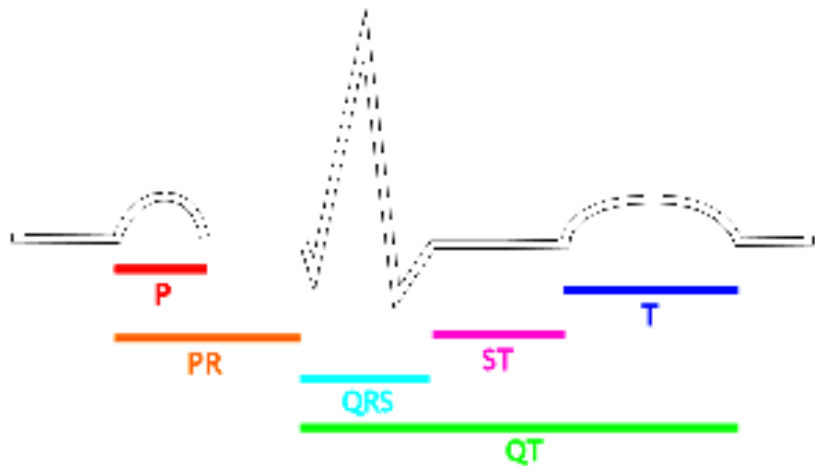
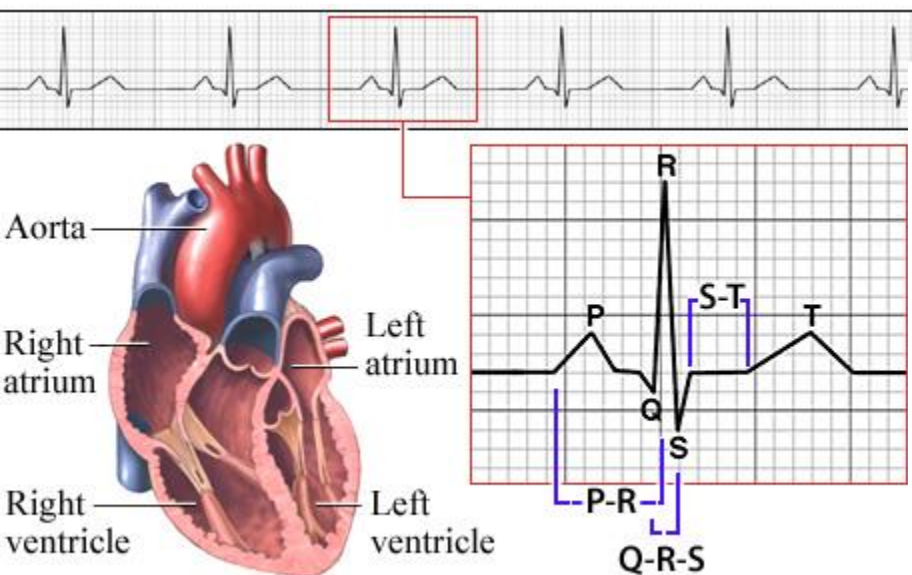
P- Q távolság: átvezetési idő a pitvar és kamra között, időtartama 0,04-0,1 s.

QRS-komplexum (kamrai hullám): a kamrák depolarizációját jelöli (gyors lefolyású), kis negatív Q-hullámból (nem mindig észleljük), magas pozitív R-hullámból (kamraizomzat fő tömegének ingerületbe jutása, amplitúdója 10 mm) és negatív S-hullámból áll. Ez idő alatt megy végbe a kamra teljes munkaizomzatának depolarizációja. Időtartama 0,06-0,1 s

ST-szakasz: a kamrák lassú repolarizációs szakasza

T-hullám: elnyújtott közepes amplitúdójú hullám, a kamrák teljes repolarizációját jelzi, időtartama 0,20 s.

Q-T távolság: kamraizomzat depolarizációjának és repolarizációjának együttes időtartama.

EKG

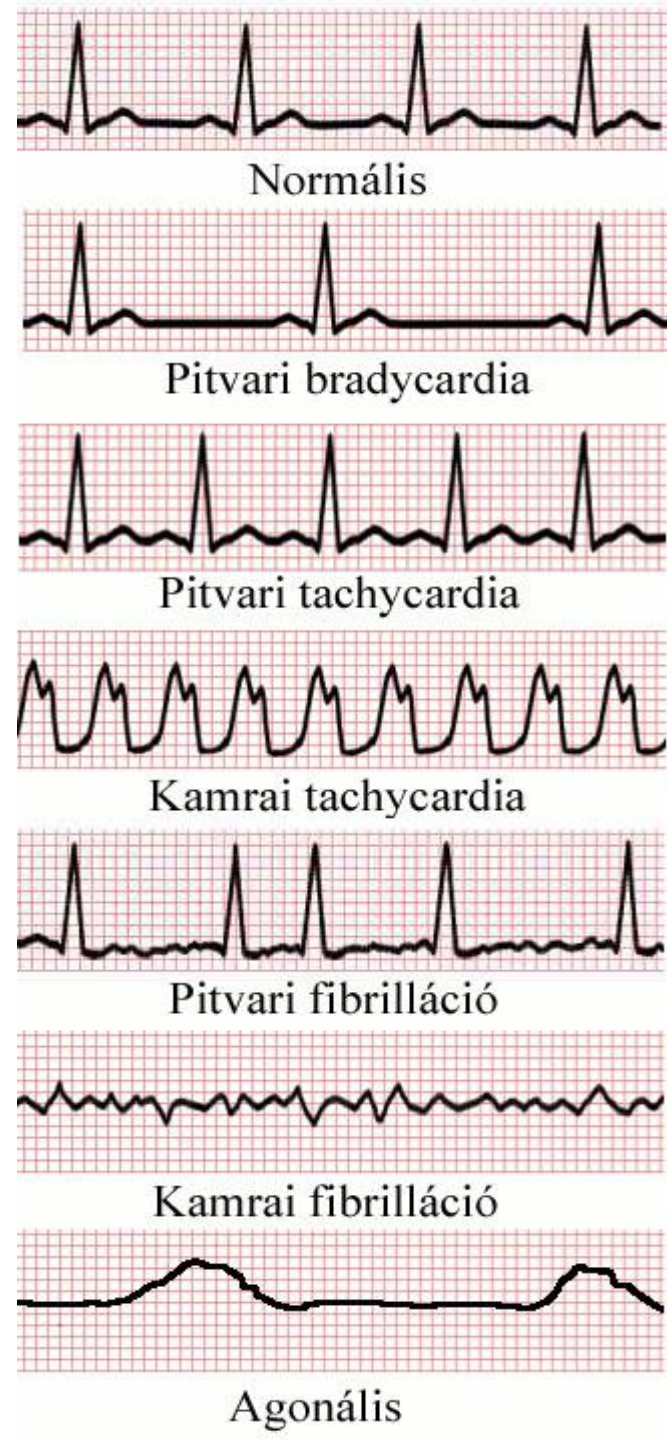
- Kóros EKG

Bradycardia = kórosan alacsony
szívfrekvencia

Tachycardia = kórosan magas
szívfrekvencia

Fibrilláció = szabálytalan szív működés

Agonális = megállás

A keringés élettani feladatai

Transzport

Homeosztázis

Immunitás

Hőszabályozás

Információ közvetítés

Integráló szervrendszer

Szív ciklus

nyomás / térfogat változások
szívbillentyűk

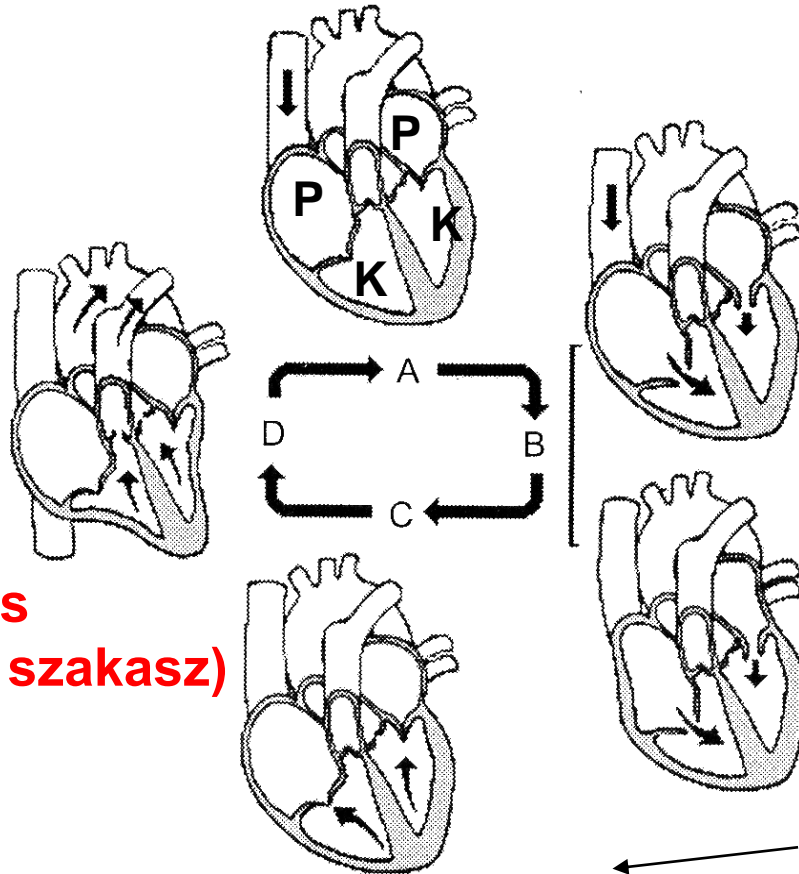
systole
(összehúzódás)
dyastole
(elernyedés)
relaxáció

P-K-d
(relaxáció)

sinuscsomó

P-s

P-pitvar
K-kamra

K-s
(izotóniás szakasz)

K-s (izometriás szakasz)

A-V csomó

A szív teljesítményét jellemző paraméterek

Szívfrekvencia (..../perc)

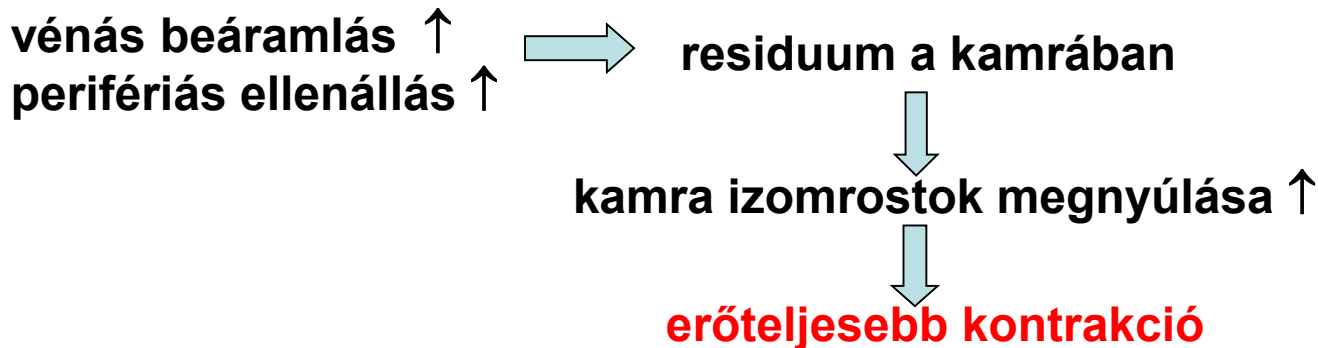
Pulzustérfohat (L)

Perctérfohat (L/perc)

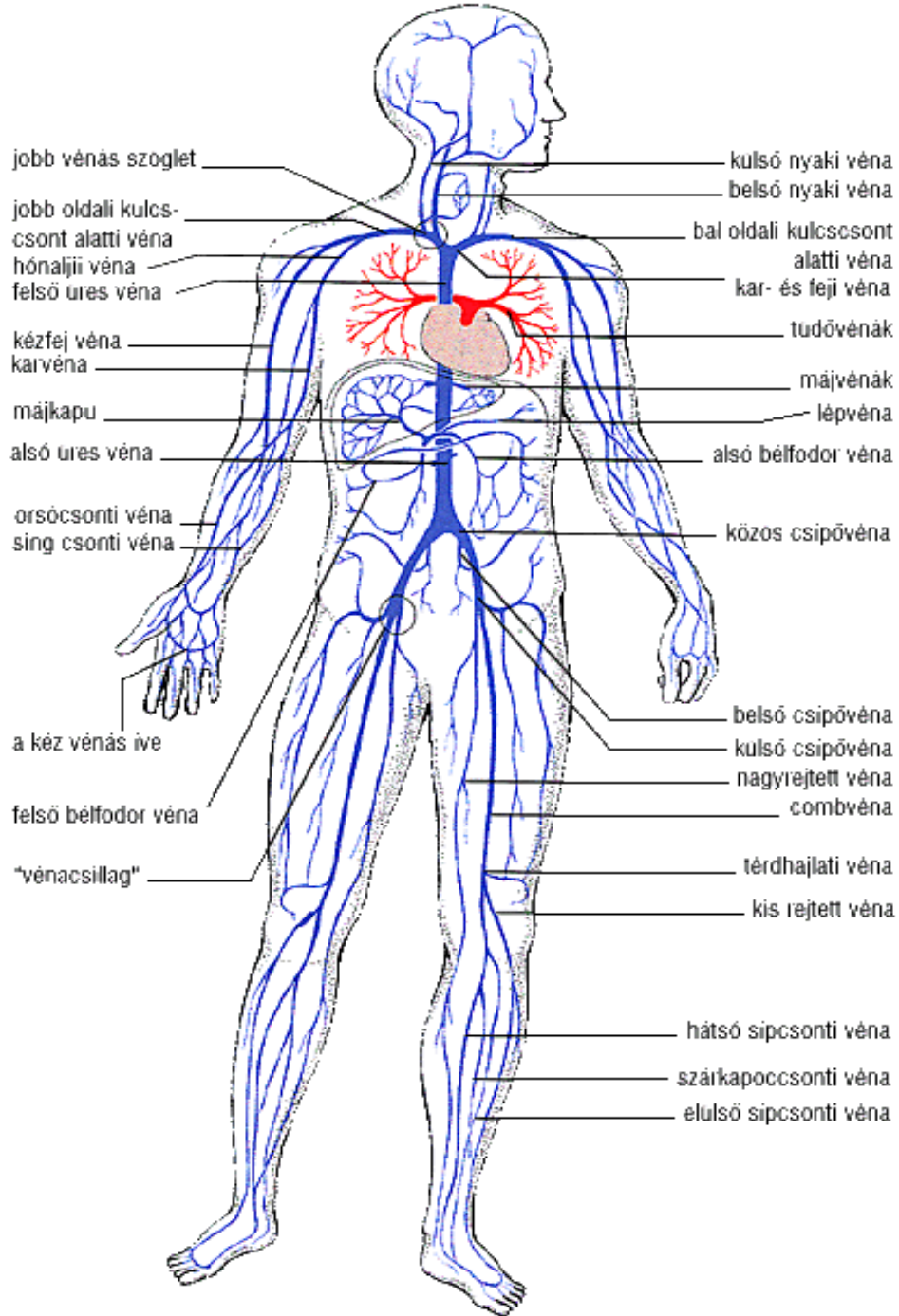
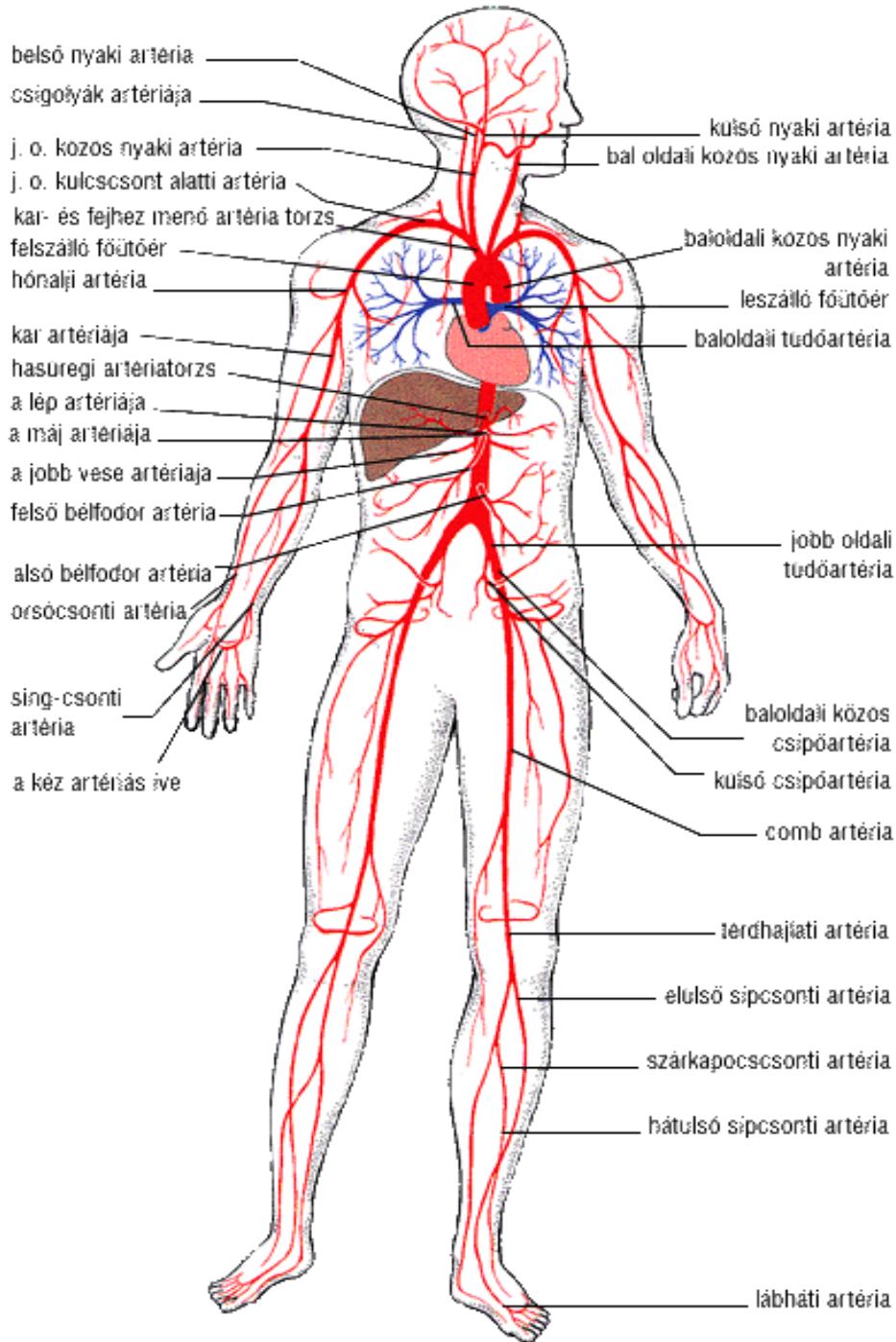
Szívindex (3 L/perc/m²)

a perctérfohat és a testfelszín aránya

„szívtörvény”

A vegetatív efferentáció hatása

EFFERENTÁCIÓ	SZIMPATIKUS (gerincvelő Th1-5)	PARASZIMPATIKUS (n. vagus)
HATÁS JELLEGE	megterheléssel összefüggő serkentő hatás	élettani körülmények között folyamatos gátló hatás „vagus tónus”
szívfrekvencia	nő	csökken
ingerületvezetés sebessége	nő	csökken
pitvar kontraktilitás	nő	csökken
kamra kontraktilitás	nő	-

Kémiai szabályozás

Hormonok

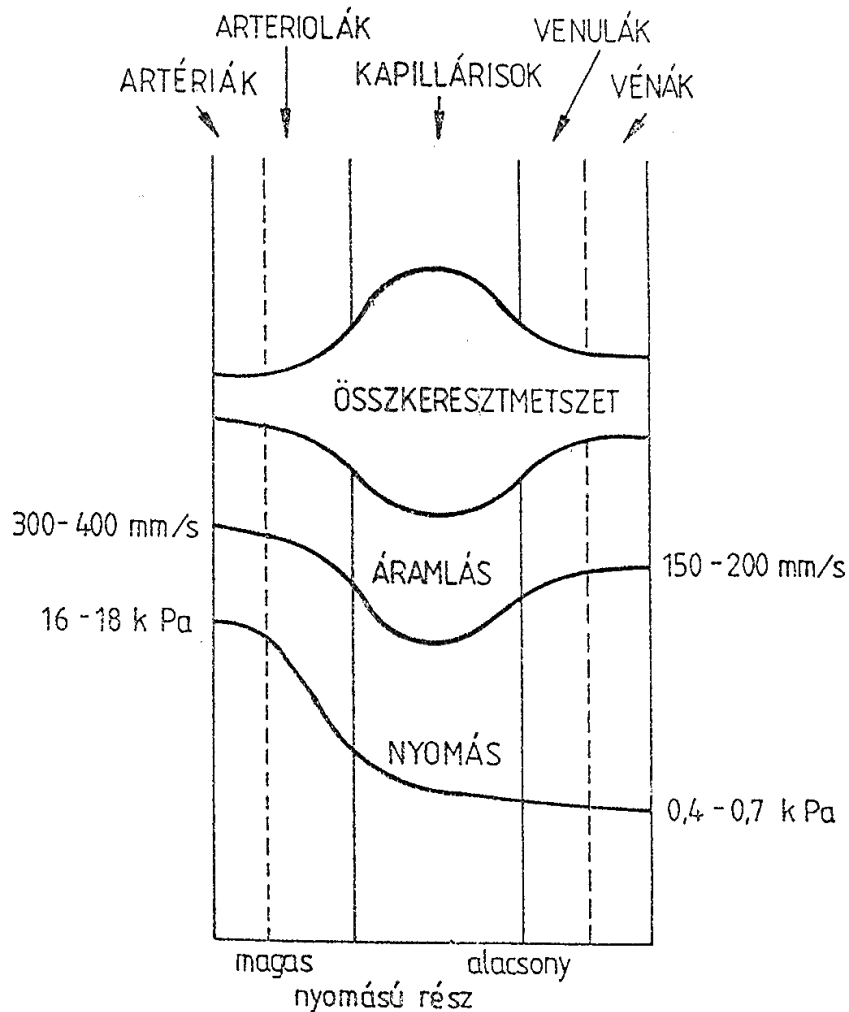
adrenalin, noradrenalin, tiroxin, kortizol

Ionok

	Na		K		Ca	
	↓	↑	↓	↑	↓	↑
Ingerlékenység	↓	↑	↓	↑	↑	↓
kontraktilitás	↑	↓	↑	↓	↓	↑

Mg ↑ munkaizomzat bénítése

Összefüggés az erek átmérője, a véráramlás sebessége és a vérnyomás között

A vér megoszlása a testben

Szív	10 %
Nagy vérkör	65 %
Kis vérkör	25 %
Szív	10 %
Nagynyomású rendszerben (nagyvérköri artériák)	10 %
Kisnyomású rendszerben (kisvérkör vénák Kapillárisok)	80 %
	25 %
	48 %
	7 %

Áramlást (vérnyomást) fenntartó tényezők a vénás rendszerben

- bal kamra munkája
- izommunka (izompumpa)
- légzőmozgások
- hasprés
- gravitáció
- billentyűk

Általános alkalmazkodás (adaptáció)

1. IDEGI (reflexes szabályozás)

R: aortaív, sinus caroticus (**baro- és kemoreceptorok**)

↓ afferentáció: IX. X.

kp: - **nyúltagyvelő/híd: presszor és depresszor központ**

	↓		↓
	érszűkítő		értágító(nem
parasz.!) (szimpatikus hatás	nő	/	csökken)

- **hipotalamusz** (gátló és serkentő magcsoportok)

efferentáció:

- **szimpatikus**

- **adrenerg (noradrenalin)** $\Rightarrow$ érszűkület (állandó tónus)

- **paraszimpatikus** (acetilkolin): kevés helyen szabályoz (értágítás)

(pl. erekció reflexe, agyburkok erei)

(közvetve – szívműködés „gátlása” révén)

2. HORMONÁLIS

noradrenalin: általános érösszehúzó

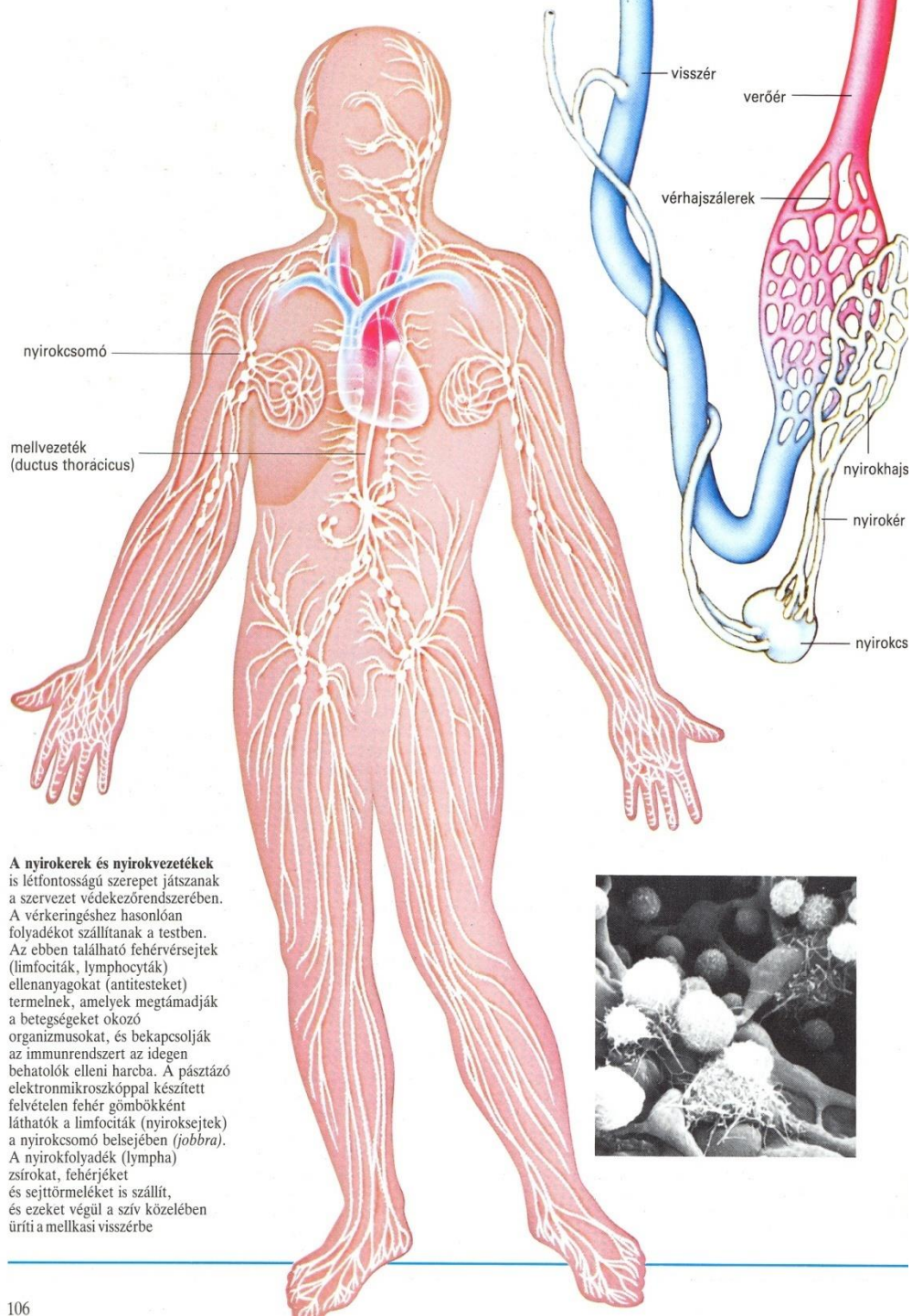
adrenalin:

- kevés: vázizom, coronariák: értágító
- sok : általános érösszehúzó

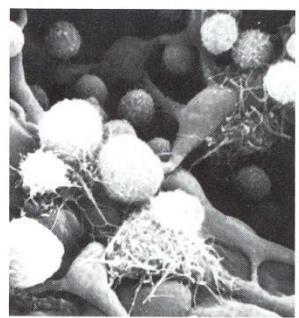
Nyirokrendszer

- A vérkapillárisokhoz hasonló szerkezetű hajszálerekkel kezdődik melyek nagyobb nyirokerekké szedődnek össze.
- A nyirokerekben billentyűk találhatóak, melyek az egyirányú nyirokáramlást biztosítják.
- A nyirokerek két fő nyirokérbe-mellvezeték és jobb nyirokvezetékbe- torkollanak, melyek a vénás rendszerbe vezetik a nyirkot.
- Nyirok – fehérjementes vérplazma, fehér vérsejtekkel.
- Főbb nyirokszervek: nyirokcsomók, lép, csecsemőmirigy

A nyirokerek és nyirokvezetékek is létfontosságú szerepet játszanak a szervezet védekezőrendszerében. A vérkeringéshez hasonlóan folyadékot szállítanak a testben. Az ebben található fehérvérsejtek (limfociták, lymphocyták) ellenanyagokat (antitesteket) termelnek, amelyek megtámadják a betegségeket okozó organizmusokat, és bekapcsolják az immunrendszert az idegen behatolók elleni harcba. A pásztázó elektronmikroszkóppal készített felvételen fehér gömbökként láthatók a limfociták (nyiroksejtek) a nyirokcsomó belsejében (*jobbra*). A nyirokfolyadék (lympha) zsírokat, fehérjéket és sejtterméket is szállít, és ezeket végül a szív közelében üríti a mellkasi visszérbe

A nyirokkeringés

- kiegészíti a vénás keringést a szövetközötti folyadék elvezetésében
- a nyirokerek útjába iktatott szűrők – a nyirokcsomók – és az egész nyirokrendszer részeként fontos alkotórészei a szervezet védekezőrendszerének.

Nyirokerek

- nyirokhajszálerekből nagyobb nyirokerek szedődnek össze
- Falszerkezetük a vénákéra hasonlít
- sűrűn, szabályos közönként elhelyezett kettős billentyűk (áramlás egyirányú)
- nyirokcsomókba nyílnak

Minden testtájéknak, szervnek, szervrészletnek megvannak a maga nyirokcsomói, melyek sorba kapcsolva akár 3-szor, 4-szer is megszűrik a nyirkot

A belső nyaki véna és a kulcscsont alatti véna összeömléséhez nyílnak. Tehát a szövetnedv visszakerül a vérkeringésbe!

egy nap alatt kb. 2-4 liter nyirok termelődik. (Víziszta, vagy szalmasárga folyadék.)

Lymph Node Structure

